

Л. Л. Дворніченко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

У статті аналізується емансипаторське значення професійної освіти, яка є не тільки підготовкою до самореалізації особистості у світі праці, а й важливим чинником формування особистості. Підкреслюється, що професійна орієнтація є діалектичною єдністю об'єктивного і суб'єктивного вимірів. Внутрішня потреба особистості в орієнтації є результатом її самопізнання і пізнання сучасного світу, що у свою чергу сприяє реалізації життєвих стратегій особистості, а також справляє зворотній вплив на зміст і організаційні форми професійної освіти. Зазначається, що сучасна професійна освіта та професійна орієнтація є відповіддю на запити й виклики, які надходять зі світу праці й життєвого світу особистості.

Ключові слова: професійна орієнтація, самореалізація особистості, світ праці, професійна освіта й виховання, професійне навчання, профорієнтаційна діяльність, безперервна освіта, інформаційне суспільство, суспільство знань.

Постановка проблеми. Професійна освіченість та вміння орієнтуватися у просторі професії зазвичай сприймаються як позитивні цінності й значущі надбання людини. Професійна освіта є не тільки підготовкою до самореалізації в світі праці, але й важливим чинником формування особистості. Однак, професійна освіта та професійна орієнтація визначаються не тільки домінуючим у суспільстві способом виробництва, який мають обслуговувати спеціально підготовлені працівники, але й домінуючим у суспільстві образом людини. У зв'язку з цим слід зауважити, що професійна орієнтація, яка також має антропологічне підґрунтя, є діалектичною єдністю об'єктивного й суб'єктивного вимірів. Саме тому доцільним, по-перше, є звернення до теоретичних розробок філософської антропології.

Аналіз актуальних досліджень. Сучасна філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, Е. Ротхакер та ін.), як відомо спирається на шелерівське визначення людини як недостатньої істоти, яка водночас є відкритою світові. Так, А. Гелен розглядав школу, освіту, професію як «соціальні інституції, які покликані компенсувати антропологічну недостатність людини» [5, 62]. Компенсаторська антропологія в методологічному плані є перспективною для дослідження професійної освіти та професійної орієнтації, бо розглядає їх, керуючись методами антропологічної інтерпретації та антропологічної редукції.

Метод антропологічної редукції вимагає конкретизації образу людини, покладеного в основу теоретичного обґрунтування стратегій професійної освіти й професійної орієнтації. Адже професійна освіта є не тільки відповіддю на попит суспільства на певні професії, а й має екзистенціально-антропологічне значення для вибору людиною свого місця у світі. Така людина повинна вміти орієнтуватись як в самому світі, так і у світі професій. Для того щоб прояснити сутнісний зв'язок між професійною освітою та професійною орієнтацією, важливо розглянути антропологічне підґрунтя останньої. Г. Мор слушно зауважує: «Орієнтації потребує той, хто сам може керувати напрямом власного руху, хто сам може визначати мету свого руху.... Коротко кажучи, орієнтації потребує той, хто діє. Здатність до самоуправління є умовою для того, щоб осмислено говорити про попит на орієнтацію» [6, 240]. Складовою орієнтації та орієнтаційної діяльності є здатність до самолокалізації та вміння ставити мету й розробляти план її досягнення. Орієнтаційну компетентність потребують усі люди, які займають активну життєву позицію. Як підкреслює Г. Мор, орієнтації не потребує тільки той, хто не може або не в стані самолокалізуватись, вважає, що все знає, не має мети і не рухається уперед [6, 241]. Навіть такий формальний аналіз антропологічного змісту орієнтації вказує на те, що її передумовою є активізація здатності людини до самопізнання й самовизначення, а також її готовність рухатись уперед і саморозвиватись.

Мета статті – розкрити методологічні засади дослідження професійної орієнтації у сучасній освіті, проаналізувати взаємозв'язок професійної орієнтації та професійної освіти, їх вплив на підготовку особистості до самореалізації в сучасному світі праці.

Виклад основного матеріалу. Для професійної освіти та професійної орієнтації, які тісно перетинаються між собою, фундаментальне значення мають знання та досвід самопізнання людини. Така вимога є пріоритетною як для здійснення ефективної профорієнтації, так і для людиновимірної професійної освіти, її гендерних особливостей. Адже, саме конкретизація образу людини дозволяє здійснювати профорієнтацію з урахуванням гендерного аспекту. Зокрема йдеться про гендерний розподіл праці у сучасному суспільстві, що вимагає перегляду стереотипів, закріплених у індустріальному суспільстві.

Також слід зауважити, що професійна освіта є тією формою освіти, яка передбачає її здобуток не випадковими людьми, а лише такими, які здатні до самовизначення й самомотивації. Як вказують У.Тетнер та

Ю. Вернер, «гарантіями самовизначення є такі моменти, де влада виступає у вигляді самоконтролю та самодисципліни, сили волі, спрямованої на досягнення освітньої мети й опанування професійної майстерністю, консенсус – взаєморозуміння з батьками, викладачами, соціальним оточенням і принципи дотримання правил, самостереження, саморозвитку» [7, 23].

Для гуманістично орієнтованої професійної освіти, здатної зробити свій внесок до модернізації суспільства та його духовного оновлення має значення психічна зрілість людини. Професійна освіта має створювати умови для досягнення учнями і студентами цього стану, бо в іншому випадку вони можуть одержати професійну освіту, але будуть не в змозі працювати в команді, дотримуватись дисципліни й технологічних приписів. Психічно незрілий і соціально безвідповідальний фахівець, згідно спостережень М. Вінтергоффа і І. Тілен, перетворюється на тирана [8, 12–13].

Отже, можна сказати, що саме професія є тим фактором, від якого залежить якість життя людини. Безперечно, рівень доходу, соціальний престиж, можливість самому визначати графік роботи, шанси на розвиток кар'єри, фінансова свобода тощо сприяють успішному функціонуванню в соціумі. У цьому сенсі виникає питання, чи є професійна освіта та професійна реалізація потребою життя, фундаментальною необхідністю самовизначення людини, вимогою соціальної системи? Професійна освіта, як і освіта загалом, містить у собі загрозову амбівалентність. З одного боку, вона відкриває можливості для продуктивного розвитку людини, а з іншого, спричинює емоційне вигорання, пристосовує людину до існування відповідно до тієї чи іншої соціальної системи. Безперечно, «Вища освіта ХХІ століття, як і освіта загалом, має бути гуманістичною, тобто особистісно зорієнтованою, будуватися на загальнолюдських цінностях... У центрі її має стояти людина, вихована в демократичних традиціях і підготовлена до співпраці з іншими людьми» [2, 11], але в освітній ситуації досить часто людина існує не для себе, а для суспільства.

Процес професійного самовизначення здійснюється не тільки під впливом особистісних переконань, але й визначається низкою соціальних чинників, дієвість і значущість яких визначається тими соціокультурними, політичними, економічними контекстами, у яких відбувається самоствердження особистості у світі праці. Відповідно до цього висувуються нові вимоги щодо змісту й перспектив професійної орієнтації. Наприклад, якщо в індустріальному суспільстві, в її змісті, переважали знання про професії та їхній соціальний статус, то в постіндустріальну добу вагомою

складовою профорієнтації є знання про ризики, пов'язані з професійним самовизначенням, перспективи зміни професії та про психолого-педагогічні умови успішної адаптації до професійної діяльності. Саме тому, перед сучасною системою професійної освіти постає важливе завдання, а саме: відповідати вимогам як суспільства загалом, так і окремої молодшої людини, яка потрапляє на шлях підготовки до дорослого життя.

Відтак для розробки освітніх стратегій, що є адекватними викликам суспільства ризику, необхідно, передусім, виходити з положення, що в основі розбудови нової системи профорієнтації має лежати взаємодія та злагодженість, систематичність роботи всіх соціальних інститутів, у лоні яких розгортається базова соціалізація учнівської та студентської молоді. Профорієнтаційна освіта має бути динамічною, багаторівневою, яка дозволить виявляти та прогнозувати зв'язки між освітою, ринком праці й життєвим світом сучасної людини. У свою чергу, здійснити це неможливо без ретельного аналізу мети, засобів і форм організації, можливостей наявної системи профорієнтації. Саме тому, першочергового перегляду потребують такі моменти як, по-перше, хто, або що створює кризу професійної освіти; по-друге, відсутність систематичної підготовки школярів у напрямку професійного самовизначення; по-третє – принципова неможливість традиційної системи шкільного навчання адаптувати дітей до професійної діяльності в сучасному суспільстві.

Професійна освіта внаслідок розгортання глобалізаційних процесів потребує реформування. Така потреба підсилюється ідеєю світового суспільства, що передбачає його конституювання як суспільства знань. Загальновідомо, що головним ресурсом суспільства знань є освічені люди. Однак, їх підготовка є довготривалим і витратним процесом, особливо це помітно у сфері професійного навчання, оскільки саме в ній відбувається прискорене застарівання знань. Отримавши диплом, який засвідчує якість отриманих фахових знань, умінь і навичок у тій чи іншій професії, не дає гарантій працевлаштування протягом життя, постійної стабільної заробітної платні тощо. Тому на цьому не можна завершити процес професійного навчання. Адже, глобалізовані економічні, фінансові, комунікаційні й інформаційні мережі постійно змінюються, вимагаючи сучасних висококваліфікованих професіоналів. У зв'язку з чим висувається й вимога безперервної освіти, результатом якої є постійне оновлення знань.

Слід зазначити, що в реаліях сьогодення зміна технологій відбувається швидше, ніж зміна поколінь людей, а іноді й швидше процесу навчання у ВНЗ. Тому через виклики глобалізації людина втрачає

передбачуваний життєвий шлях. Він уже не постає у вигляді цілісного уявленого процесу життєтворчості. Умови сучасного світу свідчать, що навчити людину на все життя не можна, тому не потрібно зводити навчання лише до засвоєння певного багажу знань. У добу глобалізації важливим аспектом освіти стає набуття людиною життєвих компетентностей, уміння чинити вибір і психологічна готовність до змін. Саме освіта має готувати людину, здатну сприймати зміни як органічну складову власного способу життя. У навчальному процесі з'являється завдання навчити самостійно навчатися, опановувати нову інформацію, виробити в студента життєво важливі для нього компетенції.

Крім того, процеси глобалізації обумовлюють включення людини до більш розвиненої та масштабної системи взаємовідносин, що змінює й ускладнює життєву поведінку людини. Тому, перед сучасною освітою постає важливе завдання – готувати розвинену самостійну, самодостатню особистість, яка б керувалась у житті не страхом, а власними переконаннями й самостійним свідомим аналізом. Це завдання набуває особливої актуальності та у зв'язку з тим, що у своїй більшості пересічні українці мають стихійний характер стилю життя й життєтворчості. Порівнюючи традиції життєтворчості в західних європейців, які усвідомлюють і планують основні етапи свого життя, молоді українці не завжди співвідносять свої мрії й сподівання щодо покращення матеріального становища та досягнення певного рівня добробуту з реальними, соціальними умовами. Звідси й поширення соціальних ілюзій, марне витрачання часового ресурсу свого життя, низький рівень мотивації досягнень взагалі й мотивації навчання зокрема. Без формування самодостатньої особистості неможливо ні стабільне демократичне суспільство, ні ефективна ринкова економіка, яка вимагає дієвого, активного, відповідального громадянина. Це потребує здійснення переходу від авторитарної педагогіки до педагогіки толерантності, де б навчання й виховання здійснювалось з урахуванням природних здібностей і психологічних особливостей кожної особистості.

Основним завданням процесу професійного навчання є цілеспрямована та планомірна підготовка майбутніх фахівців різного профілю. Саме вирішуючи це питання, вищі навчальні заклади водночас досягають загальної мети – підготовки фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційного суспільства через новаторство в навчанні, вихованні й науково-методичній роботі.

Навчальна діяльність у вищій школі здійснюється на підставі об'єктивних закономірностей, які І. Я. Ларнер розподіляє за двома

групами. До першої він відносить закономірності, притаманні процесу навчання, за його сутністю, що неминуче виявляються, тобто закони, які завжди притаманні навчанню, а саме: виховуючий характер навчання; цілеспрямований характер взаємодії педагога й студента; єдність педагогічного керівництва та самодіяльності студента; залежність між метою навчання, змістом освіти й методами навчання. Мета визначає зміст і методи, методи та зміст зумовлюють ступень досягнення мети. До другої групи закономірностей навчальної діяльності, на його думку, можна віднести закономірності, що виявляються залежно від характеру діяльності учасників процесу навчання, засобів навчання, а, отже, залежить від виду змісту освіти й методів. Наприклад, навички у студентів будуть сформовані, якщо викладач організує відтворення усвідомлених операцій і дій, що лежать в основі навичок [3, 133].

Процес навчання здійснюється на основі обґрунтованих і перевірених практикою дидактичних принципів. Аналіз літератури з цього питання показує, що немає великих розбіжностей щодо їх визначення. Також до принципів вузівського навчання всі автори зараховують науковість, систематичність, зв'язок теорії з практикою, доступність, міцність знань, залучення студентів до посиленої дослідної роботи.

Слід сказати, що І. І. Кобиляцький дещо інакше визначає деякі з цих принципів, він уже в 70-ті роки минулого століття підкреслював важливість принципів єдності дослідницької та навчальної діяльності вченого-педагога, забезпечення творчої активності й самостійності студентів у навчальному процесі та глибоке знання специфіки формування внутрішнього світу студентів.

Крім того, визначаючи сутність поняття професійного навчання, слід зупинитися на деяких його аспектах. А саме, навчання людини взагалі й «навчання у вищій школі» зокрема, є явищем суспільним. Як відомо, центральною функцією навчання є передача соціального досвіду від одного покоління до іншого. При такому розумінні навчання воно є дидактичною системою діяльності, що постійно розвивається, змінюється та забезпечує виховання й розвиток людини. Важливо з'ясувати, що саме при цьому передається і що засвоюється. Це, по-перше, сама діяльність у її конкретному змісті, по-друге, відношення, які виникають у процесі цієї діяльності, і, по-третє, загальні принципи, норми, модель діяльності й відносин.

Сутність процесу навчання розкривається через поняття елементів навчання та типів навчання. У вищій школі педагогічний трикутник (генерування, трансляції та розуміння знань) доповнюється професійним трикутником, що пов'язує навчальну, виховну й професійно-наукову

діяльність викладачів і студентів. Теоретики та практики навчального процесу, які розробляють і випробовують дані технології підкреслюють, що досі не існує загального розуміння структурних елементів навчального процесу. Так, М. М. Скаткін виокремлює чотири структурні елементи навчального процесу, які складають основу навчання: повідомлення знань, їх засвоєння, відтворення засвоєного, застосування знань на практиці [1, 417].

Залежно від поєднання структурних елементів, можна виділити такі типи навчання: 1) інформаційно-повідомляючий; 2) пояснювально-ілюстративний; 3) проблемно-дослідницький. Вони продовжують і розвивають один одного залежно від акцентів, на які наголошує викладач, і цілей, на досягнення яких спрямовані його зусилля. Кожен із вищезазначеного типу зустрічається в сучасній викладацькій діяльності, але слід зауважити, що саме останній має бути пріоритетним.

Але вимоги сучасного світу потребують від особистості швидкої адаптації до проблемних ситуацій в житті, здатності до творчої праці, постійної самоосвіти. Саме тому, пріоритетним у професійному навчанні має стати проблемно-дослідницький тип цього навчання, який може забезпечити формування професіонала нового типу, професіонала-дослідника, з високо розвиненою етикою відповідальності.

Організація навчального процесу в сучасних ВНЗ базується на засадах достатності наукового, пізнавального й інформаційного забезпечення. Саме вони складають підґрунтя для самостійного творчого опанування знаннями, передумовою якого є дослідницька ініціатива.

Згідно із сучасними тенденціями розвитку суспільства, набуває актуальності ще одна особливість – висока активність самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Саме набуття самостійного досвіду опрацювання матеріалу, пошуку творчого розв'язання навчальних задач під час підготовки до семінарських, практичних, індивідуально-дослідних занять, впливає на формування творчої особистості, здатної виступати з інноваційними пропозиціями в тій чи іншій професійній діяльності.

Підготовка фахівців на рівні вимог ринкової економіки потребує від викладачів і студентів раціонально зваженого ставлення до навчання як до процесу передання суспільно-історичного досвіду, а не просто передання знань. Українські вчені Г. Атанова, І. Пустинникова на цьому акцентують особливу увагу. Вони зазначають, що під час проектування й організації навчання первинними мають бути задані характером майбутньої спеціальності діяльність і дії, а не знання, кінцевою метою навчання є формування способів дій майбутньої професійної діяльності, а не запам'ятовування знань. Крім того, навчаючись, студенти мають здійснювати

діяльність, яка моделює майбутню професію, а не просто накопичувати знання, а завдання викладача полягає в проектуванні навчальної діяльності, в її організації й управлінні, а не в «передаванні» знань [4, 86].

Усе вищезазначене дає підстави дійти висновку, що якість викладання й навчання залежить від розуміння та усвідомлення основного завдання вищої освіти, а саме формування творчої, мобільної особистості, яка здатна до самовиховання та самоосвіти у напрямку професійного становлення. Згідно з загальною метою вищої школи та у зв'язку з поступовим входженням України до єдиного європейського освітнього простору, все частіше наголошується на підвищенні якості освіти, універсалізації процесу підготовки випускника та його можливостей професійного адаптування за умов стрімкого й мінливого ринку праці.

Особливе значення для формування професіонала майбутнього має творча, наближена до наукового осмислення та узагальнення робота. Вона можлива лише як результат самостійного навчання, де обов'язковим є присутність цілепокладання та його досягнення за допомогою технологічних схем самоосвіти. Крім того, у цій діяльності обов'язковим є урахування творчих можливостей людини, її інтересів, що робить процес навчання необмеженим у часі.

Висновки та перспективи наукових розвідок. Отже, сутність і перспектива інформаційного суспільства диктують необхідність переходу до нової системи професійної освіти, яка має формувати відповіді на виклики сучасного суспільства. Адже, посиленню інтересу до професійного навчання за останні роки сприяє тенденція світового розвитку, яка переконливо доводить, що роль і місце тієї чи іншої країни у світовому суспільстві, а також конкурентоспроможність на світових ринках виробництва й прогресивних технологій залежить від таких взаємовизначальних факторів як якість підготовки спеціалістів і умови, які країна створює для реалізації інтелектуального потенціалу вчених-фахівців.

Таким чином, концептуалізація професійної орієнтації та професійної освіти дозволяє здійснювати профорієнтацію з урахуванням об'єктивного й суб'єктивного вимірів, що передбачає взаємообумовленість соціальних і екзистенційних чинників, а також зворотно впливає на зміст і організаційні форми професійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : Підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Андрущенко В. П. Критичне осмислення освітнього догляду як чинник трансформації педагогічного мислення / В. П. Андрущенко // Науковий вісник. Серія «Філософія» / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2008. – Вип. 20. – 168 с. – С. 10–14.

3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

4. Сердюк О. П. Системна детермінація навчальної діяльності у вищій школі / О. П. Сердюк // Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи : методол. семінар, 22 листоп. 2000 р. зб. наук. праць. Вип.3 / за заг. ред. В. П. Андрущенко. – К. : Знання, 2000. – С. 256–261.

5. Gehlen Arnold. Fynthropologische Forschung / Arnold Gehlen. – Hamburg : Rowohlt. 1960. – 206 s.

6. Mohr Georg. Brauchen moderne Gesellschaften Orientierung und kann Philosophie sie geben? / Mohr Georg // Philosophie wozu? – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 2008 – S. 229–252.

7. Toeddtter Ulf. Erfolgsfaktor Menschenkenntnis / Ulf Toeddtter, Juergen. Werner. – Berlin : Cornelsen, 2006. – 189 s.

8. Winterhoff Michael. Persoenlichkeiten statt Tyrannen. Oder: Wie junge Menschen im Leben und im Beruf ankommen / Michael Winterhoff, Isabel Thielen. – Guetersloh : Gueterslohe Verlagshaus, 2010. – 189 s.

РЕЗЮМЕ

Дворниченко Л. Л. Методологические принципы исследования профессиональной ориентации в современном образовании.

В статье анализируется эмансипаторское значение профессионального образования, которое является не только подготовкой к самореализации личности в мире труда, но и важным фактором формирования личности. Подчеркивается, что профессиональная ориентация представляет собой диалектическое единство объективного и субъективного измерений. Внутренняя потребность личности в ориентации является результатом ее самопознания и познания современного мира, который в свою очередь содействует реализации жизненных стратегий личности, а также оказывает ответное влияние на содержание и организационные формы профессионального образования. Отмечается, что современное профессиональное образование и профессиональная ориентация является ответом на запросы и вызовы мира труда и жизненного мира личности.

Ключевые слова: профессиональная ориентация, самореализация личности, мир труда, профессиональное образование, профессиональное обучение, профориентационная деятельность, непрерывное образование, информационное общество, общество знаний.

SUMMARY

Dvornichenko L. Methodological principles of investigation of professional orientation in modern education.

The existential significance of person's professional self-realization has been revealed in the article. Based on Marxist and postmarksytsk philosophical anthropology emancipation importance of professional education, which is not only a preparation for person's self-realization at sphere of work, but also an important factor of formation the individual, has been shown. It is noted that the professional education and ability to orient in space of profession are usually perceived as positive values and significant person's achievements. The phenomenon of educational exclusion of professional activity in the community of risk has been analyzed and heuristic potential of conceptualization of professional orientation from the position of compensatory anthropology (M. Scheler, A. Gehlen, G. Plesner) according to which professional activity is one of means to overcome human deficiency has been

disclosed. In this process professional orientation plays a significant role, which also has an anthropological basis (G. Moore). Professional orientation is a dialectical unity of subjective and objective measurements. An inner person's need in orientation is the result of self-knowledge and cognition of society of risk, which in turn contributes to person's life strategies realization and produces the opposite effect on the content and organizational forms of professional education. Also the argues that the anthropological and humanistic-oriented professional education, able to contribute to the modernization of society and its spiritual renewal important psychical maturity of a person. Also it has been noticed that for the anthropologically and humanistic-oriented professional education, able to contribute to the modernization of society and its spiritual renewal, person's psychical maturity is important. Professional education should create conditions for achieving by pupils and students this state, because otherwise they might get professional education without ability to work in a team, adhere to discipline and technological requirements. It is shown that the consideration of professional education is important to consider its level, which offers career prospects – from skilled worker to a specialist with a wide range of professional, cultural and social competencies.

Key words: *professional orientation, person self-realization, labor world, professional education, professional learning, professional orientation acting, continuous education, information society, society of knowledge.*

УДК 378.22:373.3:[004]–053.5

Л. Г. Дзюба

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІКТ

Сучасній школі потрібні вчителі, які здатні поєднати ґрунтовні знання та вміння з використання інформаційних, телекомунікаційних технологій у власній професійній діяльності з психолого-педагогічними особливостями роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Перед ними постає завдання на належному рівні ознайомити молодших школярів з новітніми комп'ютерними технологіями. Тому важливою складовою підготовки фахівців є дослідження та аналіз готовності майбутніх учителів початкової школи до ознайомлення учнів з інформаційно-комунікаційними технологіями, пошук шляхів формування такої готовності. У статті розглянуто теоретичний аспект формування готовності вчителів початкової школи до ознайомлення учнів з інформаційно-комунікаційними технологіями, охарактеризовано складові такої готовності та запропоновано можливі шляхи її формування.

Ключові слова: *професійна підготовка, готовність, критерій готовності, компонент готовності, інформаційно-комунікаційні технології, модель.*

Постановка проблеми. Для сучасного світу характерним є введення інформаційних технологій у всі сфери життєдіяльності суспільства, а засоби інформатизації дедалі більше пронизують навчальний процес загальноосвітньої школи. У зв'язку з тим, що діти досить рано